

Latweefchu Uwises.

Ur augstas Geweschanas = Kummiffiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 18. Zettortdeenā 30tā Uwirila 1831.

No Jehkabstattes.

Tanni 28tā Merz mehnescha ap maltites lai-
ka Daugawas leddus pee mums luhse un lehni-
tam isgahje bez wiffas skahdes ar masu uhdeni.
Bet pehz 4 woi 5 deenahm uhdens zehlahs labbi
augsti, jo Kreewu semne, kà dsird, schogadd
effoht dauds sneega bijis. Pee tahda augsta uh-
dens struhgahm drihs warr useet leela nelaine,
bet tahs tomehr steidsahs eet; jo tanni 8tā Uwirila
mehnescha mehš redsejam tahs pirmas struh-
gas. Jau pahri simti garram gahjuschi. Tee
Korniki (struhgu stuhmanni) leelijahs, ka scho-
gadd wairak ne kà 2000 ees. Nu jau uhdens
pamasam eesahk krittin. Paldeews Deewam par
to mihlu jauku pawaffarinu. Siltas deenas
pahrmihjahs ar leetu, rudsischi lustigi salto un
preezigi aug, retti kur ispuifchas weetinas roh-
nahs. Uglu kohki irr pilni ar seedu pumpu-
reem. Arri ar lohpeem pee mums schogadd lab-
bi eet, jo tee irr spirgti un weffeli un gan drihs
wisseem fainneekeem wehl atlikke salni un pel-
lawas (pellus) us zittu gaddu. Lai schehligs
Deews muhs leek ar meeru fadsihwoht apfweh-
titu ruddeni. —

L — G.

Kursemmes stahstu = grahamata.

(Stattes Nr. 17.)

Ko ar warru newarreja zaurwest — jo ar
Kreeweem tam arri bij grubts karsch — to doh-
maja Mendoks ar wiltu isdarriht. Winsch
derreja meeru ar Wahzeem, peenehme kristibu
libds ar 600 Leischu kungeem, par ko tik kai grib-
beja, ka no Pahwesta par Kehninu tiftu zelts.

Ekkur kahrigs pehz Kehnina wahrdu! Kam pah-
wests to ne darrihs? Kehnina spehku few gah-
daht, bij pascha Mendoka darbs, bet tahda
wihra kristiba gan usfwehre Kehnina wahrdu
un tuffschu slawu, pahwesta azzis, kas patš
zaur to sawa leela gohda augdams peenehmahs.
Brunn. meisteris, Andreis no Etufland wahr-
da, padarrija scho tizzibas atgreeschanu, 1252 —
un tahdu kuhnu apdahwinaja Mendoks it ar
baggatu Kehnina rohku, raksteem tam nodewis
it brangus gabbalus no Leischu semmes un —
ko dohma? ir muhsu Kursemmi libds. Woi
Kursemmine labba kuhnu-nauda, to nesinnu! bet
kawahrna, tahda pehrta, tahda nepehrta, to labbi
sinnu, un to pee Mendoka dabbuja skaidri red-
seht. Jebchu nu kristihts un Kehninsch bij, un
par kahdeem gaddeem arri lifkajs buht leels
draugs brunnineekeem un bistapeem, tomehr bij
blehdis sawa firdi. Gan ar wiina sinu bij zit-
ti Leischi, Eengalle un Widsemme eelausufchees
laupihit im pohstihit; un ta bij neemeers gattaws.

Nu rahdijahs Mendoks tahds, kahds ihsti
bij. Pats neween fw. kristibu atkal atmette 1267,
bet pahrrunnaja ir sawus raddus un draugus
tapat darriht. Sawu Leischu semme tas lifke
wiffus Kristus zecnitajus kà nabbaga grehzinee-
kus neschehligi nomaitah, un tapatt vendeja tas
arri sawus paschus leelkungus pehz winnu man-
tahm tihkodams, ko gribbeja patureht. Pee
Durbes (Dohrbes) kahwahs 1263 meisteris
Burkards no Ornuhsen ar Leischeem; bet
deemschehl itt nelainigi, jebchu brihnum fir-
digi. Pats meistera kungs ar kahdeem 150 brun-
nineekeem palikke us plazzi; te warr dohmaht zif
to zittu nokautu buhs bijuschi. Nu dohmaja
Mendoks preezadamees, brunnineekus pehdigi
panihkufschus. Pateest, labs fittens bija gan!
Bet Mendoks galla pats arri dabbuja blehschu

alqu; pats wianna mahses dehl's (Tramate wahr-
dâ) lihds ar Plekawas leelungu (Damant wahr-
dâ) wezzi eenaidneeki tam buhdami, nokahwe
wiannu fleppen, un diwi dehlus lihds ar win-
nu 1271.

Wissnotat bij Leischi brunnineekeem it grubti
prettineeki, kas tohs arri pehz Mendoka laika
wehl daschureis karrâ uswinneja, un dascham
labbam meistera kungam lihds ar saweem brun-
nineekeem, bija wehl drohschu firidi prett Leischeem
ar sawu dsihwibu makscht. Tanni leelâ kaufchanâ
pee Niskraufles 1279 tee redseja to leelu
kaumu, ka pats swehtais Mahrias karrâ
karrohgs eenaidneeku rohkâs nahze. Kad
Wilsteri wezzôs laikôs Zuhdus uswinneja kau-
schanâ, un to swehtu Deewa schkirstu teem pa-
nehme, *) tad Israëla behrni newarrejuschi fa-
was firdis tik leelas sahpes turreht un wairak
nobehtatees, kâ muhsu brunnineeki, redsedami fa-
was Mahrias swehtu karrohgu paganu rohkâs.

Parwissam brunnineekeem schinnis gaddôs nu
wissadi slitti gahje, un laime likfahs tohs pagal-
lam astahjuti. Dauds weetas teem bij karsch.
Lihds ar zittahm tautahm, ir Sengalleeschi un
Kuhri daschureis prett teem zehlahs un atrah-
wahs klaußischanaî. Kad nu meistera kungs
Willums no Schauenburg 1287 tohs ar
warru gribbeja us klaußischanu speest, tad pats
gallu dabbuta kaufchanâ, un 33 brunnineeki
lihds ar winnu. 17 brunnineeki tikke dsihwi fa-
nemti, ko Sengalleeschi eeksch sawahm dusnahm
gan ar nuhjam nosfite, gan dsihwus iszeppe.
Uk grehku pasau! schauschallas pahreet kad las-
fa, kahdas breesmas un affins-darbus schi sem-
me redsejuti winnôs tumsehôs laikôs. Zggauni
kas arri bij pamohduschees, schnaudse un kahwe
fawâ semmè Wahzus tikpat it ar niknu neschegli-
gu firidi. Kamehr brunn. meisteris Burkart
Dreilehwen turpu gahje dumpi meerinaht un
ar teem isdausjahs kaudamees, Leischi atkal us
Widsemmi schahwahs to pohstih. Muhsu Zel-
gawa, ko Rundrats no Medem bij sahjis
buhweht un par pilsehtu eetaischt bij tikfai 73 gad-
dus stabwejuti, un jaw sinuks meests, kad schee

Leischi 1345 muhsu semmè usnahze, un Zelga-
wu ar ugguni eededsinaja, pagallam to fadedsin-
naja un tã pohstin sawohstija, ka gan pillt, gan
eeksch pilsehtas us kahdeem 1600 zilwekeem brees-
migi bohjâ gahje it grubtu nahwi redsedami. At-
kal neganti Leischi par schahdu breesmas darbu
pelnitu maksu dabbuta. No Zelgawas arween
laupidami us Rihgu eedami, fur gan dohnaja
tapat darriht, zitti no winneem gribbeja weenu
sudmallu panemt, un eelihde fleppen pa dsirna-
was ratta zaurumu. Bet tẽ apfweizinaja kahdi
firidigi bekkera selli un kalpi schohs garrbahrsdus
tik nemihligi, ka paschi wairs ne, bet affins
ween no 70 eelihduscheem dabbuta atpakkal istez-
zegt. Effur pohsta malschana! — Tomehr
nehmahs brunn. meisteris Burkart no Dreileh-
wen, wissas breesmas un leelu nelaimi ko Leischi
bij padarrijuschi, tik gauschi pee firds, ka ahr-
prahtâ par to palikke, tã ka sawu waldbischanas
amnatu wairs ne spehje nokohyt.

Brunnineekeem bij muhschigs karsch ar Lei-
scheem, Pohleem, Pruhscheem, Kreeweem,
Dunskeem, ar Zggauneem un ar wissahm tau-
tahm kas neween winnu paschu semmès bet arri
kas kaiminôs pahr rohbescheem dsihwoja. Tẽ
warr sawrast kâ lohti zaur to Wahzu spehks tap-
pa masinahts un nihzinahts, jebchu gan no
pahwesta Rohmâ it kâ pee Wahzsemmes Keise-
ra paligu luhdse, un brihscham arri dabbuta.
Bet kas Wahzeem tik ne wairak wehl par pohstu
isdewahs, lihds ka wissai nabbaga semmei, kas
bij winnu kildes sawâ stãrpâ, prohti brunn-
neeku ar Rihgas Wirsbiskapu. Tee
rehjahs bes galla. Woi tad jebkur diwi saim-
neeki weenâs mahjâs labbi faderrehs kohpâ? —
Zkweens gribb pawehleht un waldbiht pehz sawu
prahtu, un pahr ohtru leelaks buht. Tapat schẽ
ar biskapeem un brunnineekeem. Wirsbiskapi
turreja sawa swehta augstâ animata dehl few
par Widsemmes ihsteem waldbneekeem, un par
to: ka tee bij papreeksch sahkuschi tẽ usinestees
un schinnis semmès eetaisitees; par to: ka pir-
mus brunnineekus bij schurpu atwehstijuschi, un
paschi schohs par kahdeem tẽ eezehluschi; ir ta-
pehz, ka wissa semme swehtai Zumprawai pee-
derroht, kâ weetneeki un gahdataji Wirsbiskapi

*) Rauges 1. Sahnuela grahm, 4, 13.

schittahs buht schinni semmè. Scho wainu lab-
bad gribbeja tè pawehleht un waidiht. Brunn-
neeki atkal stihwejahs us to, (un gan pareisi)
ka ar sohbinu gan gruhthi strahdajohr ar sawu pa-
schu ahdu, affini un dsihwibu, fwehtas Mah-
rias peederrumu tè effus aistahwejuschi, farga-
juschi un wairin wairojuschi; ka biskapeem ne
kas ne buhtu bes scheem; ka scheem spehks roh-
kà, un ka scheem arri gribboht un arri wajja-
goht baggati plaschi dsihwoht, sawa amnata
un gohda pehz; raug, par to schee gribbeja wal-
diht. Schis stribdinsch nekad ne mittejahs. Abbi
gahje zil daschu labbu reisi schehtotees un zits zit-
tu apshudsetees, tad pee pahwesta, tad pee
Wahzu Keisera, gan us Italias semmi, gan us
Wahzsemni. Daudsreis schee tohs arri famee-
rinaja, bet allasch us ihfu laifu ween. Tee at-
suhthija kahdus augstus kummiffarus, kam bija
schè pat ismekleht wimmu kildes un spreest. Pah-
wests aistahweja labpraht biskapus; Keisers
brunnineekus; schis sohdiya, tas scheljoja; schis
dewe zeetu simu schurpu, tas atkal zittadi pa-
wehleja. Tè warr dohmaht kahda fajulschana!
un ka gruhthi preeksch pascheem semmes eedsihwo-
tajeem! — Tà tas gahje weenadi ween par wis-
su scho garru laika gabbalu. Gals bij ikreis no
tahdahm kildehm, ka sohbins palikke par teefas-
kungu, un ihsti affinaini karri zehlahs starp bi-
skapeem un brunnineekeem, kur gan schis gan tas
uswarreja, kà kurrant isdewahs un spehks bij;
bet dauds un it leelas kaufchanas un lihds ar to
arri deewsgan warras darbi, grehthi un breesmas.
(Turplikam wairat.)

Seemeta gaischums.

(Das Nordlicht von Caroline Rudolphi.)

1.

Raug, raug! kahds spohschums swaigsiur pulkà!
Ka atspihd selta gaismina
Pee sebbas walfra debbes, al kà jaula
Tu aschawjees numm tumfiba.

2.

Tu nahz' no aufsteem falla semmehm — flaisa —
No seemel garras nakfinaas,
Pee numm, kas mihtam dauds jo lehnà gaisà,
Kam siltaka ta faulihst parahbahs.

3.

Nepraschi reds eeksch taweem spohscheem starreem
Kas spihd ar selta gaisminu
Pee debbes un eeksch stilleem padebbescheem
Gan mehri, karr' un tulkshibu.

4.

Bet es ar preeku flattu tawas leesmas
Un redsu tawà flaisumà
To Deewa spehku, dseedu flawas dseefmas
Par gohdu tam, kas temi raddija. —

Zibrawas basnizlunga muishà 1830.

Andreas.

Teefas fluddinafchanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas,
ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c.,
no Kuldigas aprinka teefas wiffi, kam pee tahm atlik-
kuschahn mantahm ta eeksch Allaschmuishas nomirru-
scha strohderu meistera Kahrl Ernst Kdsner dalliba irr,
scheit tohp usfauki un no teefas aizinati, ka teem buhs,
ja ne gribb sawas teefas saudeht, diwju mehneschu
starpà, prohti lihds 29tu Meija schi gabba, kas par to
weenigu un islehgshanas terminu nolikts tappis, ar
tahm waijadfigahm parahdichanahm peederrigà wihse
scheit peeteiktees, ar to pamahzifchanu, ka tee, kas
ne atnahks, wairs ne taps peenemti un dsirbeti. Ko
buhd wehrà nemt!

Kuldigas aprinka teefa 27tâ Merza 1831.

(S. W.)

Heucking, affefferb.

(Nr. 300.)

E. Günther, siktchrs.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c.,
tohp no Dohbeles pagasta teefas us peemekleschanu ta
Dohbeles basnizkrohdseneeka Johann Daar, pee kurra
preeksch neddelahm weens wahzeets ar wahrdu Warten-
werfer, weenu sirgu ar eejuhdsamahm leetahm, kam-
manahm un dekki, panettis un wiina mahju weeta
lihds schim naw isdibbinajama bijusi, — tas patz
zaur scho usfauks, diwju mehneschu starpà no ap-
palschliktas deenas, pee schihs pagasta teefas peeteik-
tees, un minnetas leetas prett aismakfashanu to is-
dohschanu, pretti nemt, jeb sagaidiht, ka pehz pagah-
juscha termina tahs isteiktas leetas uhtropè pahrdoh-
tas taps.

Dohbeles pagasta teefa 4tâ Uwrila 1831.

+++ Daujat Krisch, peefehdetais.
(Nr. 146.) L. W. Ewertz, pagasta teefas srikhweris.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas,
ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c.,
tohp no Suhres pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas
kainas prassifchanas pee to zittahrtigu fainneeku

Masgaisin buhtu, par kurra mantu, inventariuma truhkuma dehl, konkurse nolikta, aizinati, diwju mehneschu starpâ un wisewehlaki lihds to 30tu Meija f. g. kas par to weenigu un isflehschanas terminu noliktis tappis, scheid pechteiktes un tad to sagaidiht, kas pehz likkumeem taps nospreestis.

Euhres pagasta teesa 9tâ Awrila 1831. 2
(L. S. W.) ††† Janarraij Indrik, pagasta wezzakais.

(Nr. 22.) Fr. Grücke, pagasta teefas ffrihweris.

No Kuffsches pagasta teefas wiffi, kam taisnas parradu praffischanas pee teem zitfahrigeem Kuffsches fainneekem Dohbunnu Mikkela, Appriffku Jahna un Laukmanu Mikkela buhtu, par kurru mantahn konkurse spreesta, tohp aizinati, lihds 8tu Meija deenu f. g. pee schihß pagasta teefas pechteiktes.

Kuffsches pagasta teesa 11tâ Awrila 1831. 2
(S. W.) ††† Gailht Ansis, pagasta wezzakais.
(Nr. 24.) Kanthien, pagasta teefas ffrihweris.

No Bresljes pagasta teefas (Kuldigas aprink) scheid wiffi un ikkurri, kam taisnas praffischanas pee tahm atlikfuschahn mantahn ta nomirruscha fainneeka Audsirru Miffa buhtu, par kurra mantu winna parradu un truhkdama inventariuma dehl, konkurse nolikta irr, zaur scho usfaukti, lai lihds 5tu Juhni f. g. pee schihß teefas pechteizahß un pehz likkumeem to spreedunnu wehrâ nem, jo kursch wehlaki atsauktees, netaps wairs peenemts.

Bresljes pagasta teesa 10tâ Awrila 1831. 2
(S. W.) ††† Euhje Anss, pagasta wezzakais.
(Nr. 5.) Ferd. Schaur, pagasta teefas ffrihweris.

No Engures pagasta teefas tohp pasluddinahts, ka ta mohderechana eelsch tahß Krohna muischas Dsirzeemes us renti no nahloscheem Jahneem dabbujama, un termihns us to 25tu Meija mehnescha deenu noliktis, eelsch kurraß deenas ta mohderechana us wairalkfohlischanu schè taps isfaukta. 3

††† U. Wezzwagger, pagasta wezzakais.
H. Kalschewitz, pagasta teefas ffrihweris.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu praffischanas pee ta, pee Krohna muischas Kandawas peeder-riga fainneeka Masleppen Anscha buhtu, kursch sawas mahjas labprahtigi atdewis, bet parradu dehl winna

manta pehz atlibdinafchanas to parradu no teefas puffed aiskihleta tappa, tohp aizinati, lai wisewehlaki lihds to 6tu Juhni mehnescha f. g. pee tahß Kandawas pagasta teefas pechteizahß, bet pehz, kad wiffi ar sawahn teefahn un meleschanahn lihds scho terminu ne buhs pechteifuschees, muhschiga kluffuzeechana taps uelikta, turpma sagaidiht, kas tanni leetâ pehz likkumeem taps nospreestis.

Kandawas pagasta teesa 10tâ Awrila 1831. 2
Uppejahne Kahl, pagasta wezzakais.
(Nr. 122.) J. D. Külpe, pagasta teefas ffrihweris.

Pee Preekules pagasta teefas irraid atrastâ mahjusudraba-leetas, kas no weena sagla paglabbatas bijuschaß, nobohtas, — kam schihß leetas nobst kluißschas, teek usfaukti, lihds 15tu Meija mehnescha f. g. scheid tan ar parahbischanas sihnehm few pechteiktes.

Preekulê 25tâ Merza 1831. 1
††† Uhdam Zahn, pagasta wezzakais.
F. Sander, pagasta teefas ffrihweris.

Zittas fluddinafchanas.

No tahß Krohna Aluzmuischas waldischanas tohp scheid sinnams darrihts, kad no Jahneem 1831, 60 flauzamas gohwis us renti tohp isfohlitâß. Kam tihß scho renti usnemf, lai tanni 24tâ, 28tâ Awrila un 4tâ Meija f. g. pee Alurumuischas pagasta teefas eelsch teem nolikteem torgeem pechteizahß. 1

No tahß Krohna Brambergeßmuischas administracioneß waldischanas tohp scheid sinnams darrihts, kad no jauneem Jahneem 1831 lihds 1832, ta Brambergeßmuischas mohderechana, ka arridsan tas tur peederrißs Stahrku krohgs us renti tohp isfohliti. Kas dohma sawu fohlischanu par to sinnam darriht, lai us to 25tu Awrila, 2tru un 16tu Meija f. g. kas par torga deenahn noliktas, pee Baldohnes pagasta teefas pechteizahß.

Brambergeßmuischâ 8tâ Awrila 1831. 1
C. F. Benefeld, administrators.

Krohna Naudittes muischâ no Jahneem 1831 ta mohderechana un tahß Maure nohma mahjas us renti tohp isfohlitâß. Kam tihß scho renti usnemf, lai 4tâ, 8tâ un 15tâ Meija mehnescha deenâ f. g. pee Dohbeles pagasta teefas pechteizahß.

Naudittes pagasta teesa 23schâ Awrila 1831. 3
Ferdinand Linde, administrators.

Es zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.